List 43. **NOVICE** Tečaj XLIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 28. oktobra 1885.

Obseg: O navadni slivi ali češplji. — Gnojenje z gnojnico. — Zimsko krmenje goveje živine. — Gospodarske izkušnje. — Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih juncev pincgavskega rodu v Kranji na Gorenjskem. — Laž in sredstva zoper laž. — 70. odborova seja „Matice Slovenske“ dné 24. oktobra. — Trgovinska in obrtna zbornica. (Konec.) — Zemlje- in narodopisni obrazi. (Konec.) — Govor poslanca Riegerja v 8. seji državnega zbora 17. oktobra 1885. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

O navadni slivi ali češplji.

Spisal R. Dolénc.

Sme se smelo trditi, da je med vsemi našimi sadnimi plemeni čisto navadna sliva ali češplja — prunus domestica — najkoristnejša, in zakaj?

1. Zato, ker ona tudi brez vsega sejanja, vsega požlahtnjenja, da še celó brez vsega presajenja, povsod tam, kjer jej podnebne razmere ugajajo — suho podnebje ni za-njo — prav dobro stori, to je, se sama pomnožuje in dobro rodi.

2. Zato, ker je njen sad v presnem stanu kaj finega okusa, med vsemi slivami odločno najboljšega.

3. Zato, ker nam daje tehnično podelana tudi v zimskem času kaj prijeten vžitek: a) kakor navadna suha sliva, b) kakor olupljena, ter koščice oprostena suha sliva „prunella“, c) kakor ukuhana sliva „compote“, d) kakor v mozeg — lequar, češki „povidel“ — spremenjena, e) kakor v slivovko podelana.

Po vsej pravici se torej v gotovih krajih, kakor v Slavoniji, v Bosni, Hercegovini, na Štajarskem, Dolenjskem itd. navadna sliva jako ocenuje, ter v veliki meri goji. In kjer podnebje navadni slivi prav dobro ugaja, pa vendar ni še v taki meri zaplodena, v kakoršni bi iz gospodarskih ozirov morala biti; tam naj bi se je povsod močno poprijeli, kakor na primer, v marsikaterem kraji na naši Pivki itd. Za take kraje veljajo naj sledeče besede, katere utegnejo marsikateremu za gojo sliv vnetemu gospodarju prav priti.

Slišal sem uže, da nekateri trdijo, da se slive s pomočjo semena — koščic — ne dadó pomnoževati, in to neki zato ne, ker je prevagljiva večina naših uže rodečih slivnih dreves, iz koreničnih poganjkov in ne pa iz koščic dosežena. Torej le iz koščic doseženo drevje naj bi rodilo rodovite koščice. O, kako smešna trditev je to! Ne da bi rastlinsko fiziologičnih protidokazov navajal — čemu tudi za tako neosnovano iz zraka zgrabljeno trditev — rečem, da se dá navadna sliva prav dobro s pomočjo koščic pomnoževati, naj so rastle uže na kakoršnem si bodi drevu god. Uže celó dobro se doseže iz slivnih koščic slivno drevje, ako se koščice stratificirajo, to je, na jesen pred nastopom zime, v tanjkih plastéh med pesek v lonce al pa zaboje vložé, ter ti dobro pokriti ali zabíti čez zimo tako globoko v zemljo zakopljejo, da jih zmrzlin doseči ne more.

Ko na spomlad tako obvarovane koščice uže kaliti pričnó, se lepo v vrste vsejejo, to pa ne v težak svet, ampak v rahli, v katerem se vrhu setve zemlja s kako diljo nekoliko pritlači. Toda slive s pomočjo koščic pomnoževati je čisto odveč, ker se pride pozno do zaželjenega rezultata, boljše se stori, da se tako-le postopa. Na senožeti ali njivi, kjer je okolo starejšega slivnega drevja dosti koreničnih izrastkov, se tem ob košnji senožeti ali obdelovanji njive prizanaša, da se ne poškodujejo ali še celó ne vničijo. Eno leto stare izkopljejo se na spomlad previdno, obrežejo se to je, skrajšajo se jim nekoliko koreninice in debelca — da obdržé po 3 do 4 pope, zadostuje — in presadé se na to v drevesnico lepo v vrste 50 cm. oddaljene, v vrstah pa 30 do 40 cm. narazen. V drevesnico zasajene slivice izgojuje se dalje tako, da postanejo v preteku 3 do 4 let lepa ravna, zadosti močna, do 1·5 m. visoka. v zemlji dobro ukoreničena, nad deblom pa lepo vejno krono imajoča drevesca, katera so za presaditev na stalno mesto najboljša. Izgojujejo se pa take slivice tako-le: V prvem letu — letu zasaditve v drevesnico — se drevce le pridno okopuje in pleve, da jih plevel ne mori, in ako potrebno zaliva. Na jesen jih moramo pa na vsak način z gostim belenjem, narejenem iz apna, kravjega blata in volovske krvi od vrha pa do tal dobro namazati, da jih čez zimo zajec ne poškoduje. (Dalje prih.)

Gnojenje z gnojnico.

Kakor je sploh znano, je gnojnica prvotno le vodeni živalski izmeček, ki se pa pozneje kemično precej pretvori, zraven tega pa še izluži različne tvarine iz trdih živalskih izmečkov ter stelje. Glavni del gnojnice je toraj scalna voda, v kateri je manj ali več raztopljenih gnojilnih snovi. Ker pa k gnojnici pride še dosti tekočine, to je, vode od drugod, na pr. od

snega, dežja in kuhinjskih lijakov, je pa samo od sebe umevno, da je vsebina gnojnice zelo različna.

Kemična preiskava pokazala je, da so najvažnejši in najboljši obstojni deli gnojnice dušec in alkalije. Od tod izvira tudi hitri vpliv gnojnice na raščo rastlin, kateri vpliv pa nikakor ni vstrajen. Priporoča se za to dostikrat gnojiti z gnojnico take rastline, katerim se brzo hoče pomagati ali pa jih siliti k veči rodovitnosti. Vstrajnejši vpliv od gnojnice, na pr. za drugo rastlino, ali pa za drugo košnjo kake krmske rastline, nikakor ne moremo od gnojnice tirjati. Za rastlinino živenje potrebno hrano dobimo v gnojnici uže raztopljeno in sicer navadno uže v obliki, kakor jo rastlina zavžiti zamore. Nikakor ni priporočljivo tako močno gnojiti z gnojnico, da bi bil vpljiv dolgotrajen, kajti s tem bi le dosegli pogin rastlin, katere tudi preveč hrane ne morejo prenašati, zraven tega pa še zgubo, ker bi deževna voda redilne snovi odpeljala v spodnjo plast, do katere z našimi rastlinami nič več ne moremo. Ozirati se je pri gnojenji z gnojnico tudi na rastlino, kateri hočemo gnojiti. Gnojnica ima v sebi veliko kalija, a le malo fosforove kisline, med tem, ko krmske rastline rabijo za dobro vspevanje veliko kalija. Iz teh vzrokov je gnojnica dober gnoj za senožeti, deteljišča in enake njive. Ako se gnojnica rabi za gnojenje živih rastlin, treba jo je razredčiti z vodo, ker drugače vsled njene jedave lastnosti rastline poginejo. Posebno dobro dé gnojnica repici, lanu in zelju. Deteljišča gnojiti je najbolje pozimi tako, da se gnojnica vozi in poliva na sneg. Z dodatkom stranišnega gnoja izboljšati je še precej mogoče moč gnojnici in z dodatkom žveplene kisline zapreči se izhlapenje plinov.

Kar se tiče zemlje, je omeniti, da je mogoče gnojnico na vsaki zemlji rabiti, ozirati se je le, kakor gori rečeno, na rastline. Vendar zdi se mi primerno omenjati, da na lahki zemlji doseči je mogoče večji vpljiv, če manj gnojimo, zato pa večkrat, ker v taki zemlji gnojilna moč iz mnogih vzrokov prav hitro izgine. Vpljiv gnojnice je pa vedno le ležeč v njeni kemični vsebini, to je, gnojnica dá zemlji redilne snovi, koje rastline rabijo, fizikalne lastnosti zemlje pa gnojnica nikdar ne more izboljšati.

Zimsko krmenje goveje živine.

Prav malo gledajo še vedno naši kmetovalci na umno rejo svoje domače živine, posebno malo so pa pozorni pri krmenji. Gospodarstvo, v katerem ni druge krme, kot le ona, koja se na polji pridela, preživi svojo goved čez zimo navadno z najpičlejšo krmo. Se ve da od tako krmene govedi ni kaj vspešnega pričakovati. Najboljša plemenska goved mora pri tacem ravnanji shujšati in zamreti ter svoje dobre lastnosti zgubiti. Zato se pa ne smemo čuditi, če so teleta lepih ptujih plemenskih krav ali dobrih bikov slabeja od naših domačih, vsaj se ne more zahtevati od izstradanega bika ali krave kaj posebnega. Hočemo toraj pisati nekoliko besed o zimskem krmenji goveje živine.

Našli so, da vsaka žival potrebuje slehern dan gotovo množico različnih redilnih snovi, drugače ne more svojega trupla v enem ali istem stanji ohraniti. Vse te povžite redilne snovi porabi živina za dihanje, za tvorenje toplote in za nadomeščenje onih telesnih delov, katere živina porabi. Ako toraj damo živini le toliko hrane, kolikor je potrebuje za nadomeščenje porabljenih snovi, potem ne smemo od nje pričakovati izdelovanja mleka, mesa itd.; če pa živina pri tej skromni krmi mora še delati ali pa mleko dajati, potem shujša, ker izrabljene telesne snovi ne more nadomestiti. Le če damo živini več redilnih snovi, kakor jih rabi za ohranjenje svojega telesa, potem tudi smemo od nje tirjati mleko, meso, volno. Slabo krmenje je toraj zapravljivost! Kmetovalec dá s krmo živini tako rekoč denar, ako pa ona to krmo le za ohranjenje svojega života porabi, potem živina ne more kmetovalcu krme poplačati s tem, da mu dá nazaj mleko, meso itd. in to je vendar očitna zguba.

Redilne snovi, koje živini v krmi pokladamo, zamoremo deliti v dve skupini: Prva skupina je ona, v kateri se posebno duščeve spojine nahajajo in iz katerih živina izdeluje meso, mleko, volno; druga skupina redilnih snovi obstoječa je iz spojin, ki nimajo dušeča, koje pa živina rabi za izdelovanje tolščobe (masti) in toplote. Natančno spoznanje redilnih snovi pa nam pokaže pot, po katerem zamoremo pri živini doseči največji vspeh s krmenjem.

Splošno je znano, da je najprikladnejše in najnaravnejše krmilo seno. Kakor pri nas stvar kaže, je pa malo katero gospodarstvo v stanu, skozi celo zimo krmiti edino le seno. Zato je skrb vsacega umnega gospodarja, seno z drugimi krmili kolikor mogoče dobro nadomestiti. Jako važno nadomestilo za seno je slama. Slama je za krmenje skoz in skoz pripravna, samo živina mora mimo slame še dobiti katerih drugih krmil, ki imajo več duščevih spojin v sebi, kakor slama. Za krmo posebno dobra je slama sočivja, jarega žita in pleve.

Ako krmimo le samo slamo, potem je vspeh slab, ker živina ni v stanu tako velike množine slame slehern dan prebaviti ter iz slame zadostne množine duščevih spojin izleči. Če mešamo slamo s senom, vspeh tudi ne bode kaj povoljen. Krompir s slamo (rezanico) pomešan še najpoprej seno nadomesti; ako pa tej krmi primešamo še kaj otrobov, oljevih preš, pese, potem pa živina ne ostane le vedno v dobrem stanji, ampak prinaša kmetovalcu dobiček.

Po daljših preiskavah dobilo se je, da ima sol na živalsko telo velik vpliv; ne le da sol naredi pri živini večje veselje do povžitja krme, ampak sol tudi pomnoži množino prebavljavnih sokov ter vsled tega stori hrano bolj tečno. Kmetovalčeva naloga toraj mora biti, hrano tako sostaviti, da dobi živina vse potrebne snovi za ohranjenje svojega života, ono hrano, kar jo preostaja, pa da zamore živina spremeniti v meso, mleko itd. Pri krmenji se je tudi ozirati, da se s krmo kolikorkrat le mogoče menja.

Določeni obroki, v katerih se krmi, morajo vedno nespremenjeni ostati, ker vsaka sprememba slabo vpliva na živino. Prav dobro je, če žival tudi pozimi pride na zrak ter se nekoliko izhodi, na priliko, goni se na vodo itd.

Zraven krmenja ima pa gleštanje govedi tudi velik vpliv na dober vspeh. Snaga, pridno štrigljanje in krtačenje, dosto suhe nastelje pomaga ohraniti živino zdravo. Cilj in konec živinoreje je, kolikor mogoče, dobro izrabiti krmo, to je pa le mogoče, če živini damo tako krmo, od katere za gotovo smemo pričakovati, da jo bode ona dobro izkoristila ter nam vsled tega tudi pričakovane dohodke dala.

Gospodarske izkušnje.

Mlade prešičke obvarovati pred poginom

na driski je včasih prav težko, in dostikrat se pripeti v kakem svinjaku, da kar celi prešičji zarod na tej bo-

lezni pogine. Dobro sredstvo proti tej bolezni je neki karbolna kislina, katero je dati na dan večkrat razredčeno (2 dela na 100 delov vode) mladim prešičkom. Najhujša driska po povžitji tega leka poneha in nobeden prešiček več ne pogine.

Lončeno posodo trpežnejšo storiti.

Ilovica pomeša se z vodo v prav redko zmes, s katero se namaže večkrat posoda. Na to se namaže posoda še dvakrat z lanenim oljem, pri čemur je pa paziti, da se prične z drugim mazanjem, kedar je prvo uže prav suho.

Pravila, kako vrbove šibe lupiti.

1. Še rastočo vrbo je slabo lupiti. Šibe od tako olupljene vrbe so slab materijal za pletenje, ravno tako je pa tako lupljenje vrbovemu drevesu samemu škodljivo.

2. Koliko hitreje po dokončani rašči (t. j. od 1. novembra naprej) so šibe narezane, toliko manj trpi materno drevo ali grm in toliko ložej je šibe lupiti. Odrezane šibe postaviti je takoj v vodo.

3. Šibe ne smejo se nad 15 centimetrov globoko v vodo postaviti, drugače ne gré ljubje na sprednjem koncu rado doli.

4. Predno pridejo šibe v vodo, odstraniti je treba vse slabe in pomankljive, posebno pa zlomljene in ranjene.

5. Vrbove šibe razdelé se po kakovosti, velikosti in debelosti v posebne butarice, ker le tako jih kupec rad vzame in dobro plača.

6. Kolikor hitreje je šiba po lupljenji posušena, toliko bolj bela ostane in več vredna je.

Razglas

kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih juncev pincgavskega rodu v Kranji na Gorenjskem.

C. kr. kranjska kmetijska družba bode 31. dne oktobra t. l. dopoludne ob 9. uri v Kranji na dvorišči gostilnice „pri Žumri“ 5 plemenskih juncev pincgavskega rodú prodajala.

Ti junci se bodo postavili posamezno na prodaj za polovico tiste cene, za katero jih družba kmetijska kupi in se vsak prodá tistemu, kdor največ za-nj dá proti temu, da ga 1) koj plača in 2) se s pismom zaveže, ga najmanj dve leti za pleme obdržati, zato se k tej dražbi pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 20. oktobra.

Podučne stvari.

Laž in sredstva zoper laž.

Spisal Jakob Dimnik, učitelj v Postojini.

Laž je jako primerno in prav cenó sredstvo zoper vsakateri pregrešek in uže tudi tako zeló v navadi posebno pri mladini in pogosto tudi pri odraslih ljudéh, da dostikrat marsikdo tako laže, da sam sebi verjame, kar govori. Dokazana resnica je pa tudi, da je laž tako grda, ostudna in pregrešna navada in mati vseh druzih hudobij in pregreškov, da je slehernega odgojitelja sveta dolžnost, otroke tako vzgojevati, da se njim laž kolikor mogoče studi in gnjusi. Če otroku o laži govorimo, moramo vedno z največo gnjusobo o njej govoriti in mu razodeti, da je to tako grda lastnost, da vzame možu dobro imé, značaj in čast in da vsakateri, kdor ima čut poštenja in časti v sebi, ne more laži trpeti. Laž je znamenje največje sramote, katera človeka do najnižje stopinje nazaj potisne ter mu vzame vso veljavo in poštenje in vsakdo, kdor hoče hoditi v družbo poštenih mož, ne sme biti omadeževan z lažjo.

Rekel sem, da mora vsak vzgojitelj, stariši, učitelji in vsi, kateri imajo z otroci opraviti, otrokom z največjo gnjusobo v laži govoriti; gorjé pa njim, ako to le navidezno delajo, v njihovem srcu pa laži ne sovražijo in se je tudi ne ogibljejo ter se tu in tam tudi sami lažejo! Gorjé potem tudi bistroumnemu otroku, kateri na vsako besedo pazi in gorjé potem njegovi kreposti!

Slavni pedagog „Montaignes“ o laži tako-le piše: „Resnično je, da je laž prav ukleta pregreha. Le z besedo smo ljudje in le z besedo se združujemo; če pa svojemu bližnjemu lažemo, potem gotovo ne ravnamo ž njim po človeški. Ko bi ostudnost in pomen te pregrehe spoznali, bi jo gotovo z ognjem in mečem preganjali.“

Kedar prvič otroka na laži zasačimo, ga moramo bolj ostro in resno grajati, kakor pa za kako drugo navadno napako ali pregreho. Ako ga potem zopet zasačimo, ga moramo še hujše kaznovati in dostikrat moramo tudi palico v roko vzeti ter ga prav gorko našvrkajmo.

Se ve da, palica je zadnje sredstvo, katero smemo pri otrokovih pregreških vporabljati in prizadevati si moramo, da jo kolikor mogoče dolgo odlašamo in potem redko kedaj vporabljujemo. Otročja koža se na palico rada navadi in utrdi, ako ga pogostoma tepemo. Duh njegov postaja od dne do dne bolj nemiren in dostikrat se primeri, če vzgojitelj nepremišljeno in strastno po otroku udriha, da se ukorenini v otroku neka skrivna jeza, katera navadno vskipi, ko je otrok uže odrastel ter ima pogosto prav žalostne nasledke.

Navada je pri otrocih, da se za vsaki pregrešek in tudi za laž prav radi opravičujejo ter skušajo dokazati, da so nedolžni. Razumen vzgojitelj ne sme otroku tega nikdar dovoliti; tako opravičevanje meji navadno zopet na novo laž. Otrok, kateri se je uže prej pregrešil, skuša zopet z lažjo prejšnji pregrešek popraviti in še se mu posreči, da vzgojitelja nalaže, se mu to prav dopade ter drugokrat ravno tako stori. Ravno zaradi tega ne smemo dovoliti otroku, da bi se opravičeval.

Če pa otrok svojo napako spozna in pové vse tako kakor je resnica, mu moramo vprvič kazen odpustiti in njegovo odkritosrčnost hvaliti; tudi mu ne smemo nikdar o tej napaki kaj omeniti. Ako hočemo vzbuditi v otroku ljubezen do odkritosrčnosti in to ljubezen sčasoma v krepost spremeniti, moramo vedno paziti, da mu njegova odkritosrčnost nikdar neprijetnosti ne dela, temveč ga njegovo prostovoljno spoznanje še le bolj spodbuja k odkritosrčnosti. Tudi ne smemo otroku tako dolgo očitati, da je lažnjivec, kolikor le dolgo mogoče.

Trgovinska in obrtna zbornica

(Konec.)

XII. Gospod zbor. svetnik Vaso Petričič poroča sledeče:

Nikdo, mislim, ne more ugovarjati, kolike važnosti za ljudstvo sploh je, da gredó mestne ure prav, ako se pomisli, v koliko slučajih je točnost nepogojno potrebna.

*

Trgovci in potujoče občinstvo morajo se v železničnem in poštnem prometu ravnati po določenem času in vsaka zamuda prinaša redno zgubo na denarji in času.

V Ljubljani je gledé dobrih ur kaj slabo in tej nepriličnosti treba nujne odpomoči, kajti niti dve izmed mnogih ur ne kažeta jednacega časa.

Ne maram naštevati daljnih nedostatnosti in neugodnosti, ki bi utegnile izhajati iz nepravilne mere časa, opomnim le, da se je s poldanskim zvonenjem vpeljala točnost poldnevnega časa prej ko še ni bil v navadi pragarski čas. V novejšem času skušalo je mnogo mest, kjer sta se mestno življenje in trgovina bolj živahno razvila, pomanjkljivosti čisto natančne točnosti prometnega časa s tem odpomoči, da naznanjajo poldnevni čas s topnim strelom.

S tem ne nameravam predlagati, da bi se to z nekoliko sto goldinarjev napravilo tudi v Ljubljani, marveč bilo bi z ozirom na potrebo natančne točnosti prometnega časa zadostno, naj bi se tudi v mestu naznanjal poldnevni čas s znamenjem, kakor na južni železnici. S tem bi bilo mogoče uro na kacem osrednjem kraji mesta, na pr. na frančiškanskem ali magistratnem stolpu, vsaki dan uravnati in bi se odpomoglo čuteči potrebščini, katero napravo bi meščanstvo gotovo hvaležno odobravalo.

Rečena naprava bi se dala uvesti z malimi stroški, tedaj predlagam: zbornica naj se obrne o tej zadevi do slavnega mestnega magistrata in naj ga poprosi, da bi, v porazumljenji z zbornico, v odpravo navedenih nedostatnosti potrebno ukrenil.

Gospod zbor. svetnik Mihael Pakič podpira predlog, ki se je potem vzprejel.

Slovenska Matica

70. odborova seja „Matice Slovenske“

dné 24. oktobra.

Navzočih 14 odbornikov; predseduje g. J. Marn.

Gosp. prvosednik naznani, da sta pregledala in potrdila zapisnik o 69. odborovi seji gg. Kržič in Wiesthaler.

Matica je čestitala svojemu pokrovitelju, biskupu J. J. Strossmajerju, k praznovanju petindvajsetletnice njegovega biskupovanja dnè 8. septembra.

Ko sta redna člana srbskega učenega društva v Belem Gradu, gg. J. Maletič in M. Ban, praznovala 8./20. septembra petdesetletnico svojega literarnega delovanja, spominjala se ju je Matica v brzojavni čestitki.

Gosp. ravnatelju A. Senekoviču, bivšemu ljubljanskemu odborniku in zastopniku Matice v upravnem odboru „Narodnega Doma“, sklene odbor poslati zahvalno pismo za marljivo delovanje na korist Matici in prositi ga, da tudi v prihodnje kot unanji odbornik pospešuje njene namene.

Nekteri rokopisi se izročé v presojo, druge sklene odbor pisateljem vrniti, zopet druge, pričete in ne skončane, pospeševati.

Odbor se izreče za to, da nadaljuje Matica s prihodnjim letom izdavanje leposlovnega gradiva, ter izvoli odsek, ki naj se o celem načrtu dogovori in mu v jedni prihodnjih sej o tem poroča.

Ker se je oglasil kupec za društveno hišo na Bregu št. 8., sklene odbor po nasvetu gospodarskega odseka, naj bi Matica hišo prodala, in se zjedini o pogojih, pod katerimi se sme prodaja izvršiti.

Tajnik poroča o udih in knjigah. Od zadnje seje je narastlo število letošnjih plačnikov iz 586 na 958. Društvu je v omenjeni dobi na novo pristopilo 65 letnih udov. Od nekterih poverjenikov manjkajo še poročila. Knjižnica je narastla za 64 knjig in zvezkov, in sicer za 26 po darilih, za 38 po zamenji. Darovalcem izrekla se je primerna zahvala.

Karavelovove slavnosti 13. junija na Dunaji odmenila se je Matica udeležiti po posebnem zastopniku.

Nekdanji odbor za oskrbovanje Tomšičeve ustanove naznanja Matici, da se popolnoma strinja z njenimi predlogi gledé spojitve Tomšič-Jurčičeve ustanove. Istotako izreka pooblaščenec odbora za oskrbovanje Jurčičeve ustanove, da se v bistvu sklada z matičinimi nasveti ter da upa vso zadevo konečno urediti najpozneje do novega leta.

Mestu g. Bogdana Trnovca, kateremu je odbor poslal svoje dni zahvalno pismo, prevzame poverjeništvo za Sežanski okraj po njem nasvetovani g. Janez Leban, c. kr. vodja zemljiških knjig. Odbor vzame z odobravanjem na znanje, da se je g. c. kr. notar Veršec ponudil Matici poverjenikom za Sevniški okraj in pridobil društvu več novih udov. Gosp. profesor Kunstek je vstregel odborovi prošnji in ostane še za naprej matičin poverjenik za Ptujski okraj. Odbor sklene gosp. Gruntarja, c. k. notarja v Gorenjem Logatci, prositi, naj blagovoli poverjeništvo še obdržati.

Gosp. Ivan Lapajne, vodja meščanske šole v Krškem, naznanja odboru, da je zadovoljen z vsakim številom chlichejev iz Schoedlerjevih knjig, da jih porabi pri prestavi Pokornyjevega prirodopisa za meščanske šole.

Matica je poslala mestnemu magistratu vsled poziva običajni izkaz o društvenem delovanji in premoženji za 1884. leto ter priložila zahtevano število tiskanih eksemplarov računskega poročila. Došlo jej je tudi naznanilo c. kr vlade, da ima od sedaj za naprej vsako društvo poročati o svojem delovanji in gospodarstvu do 15. februvarija dotičnega leta za pretečeno leto; pozivu je priložen obrazec, po kterem naj se to zgodi. Nadalje mora prositi vsako društvo, ako hoče prirejati zabavne večere, besede, koncerte itd. proti vstopnini in tudi za neude, v ta namen vladinega dovoljenja.

Hrvatsko akademično društvo „Zvonimir“ se zahvaljuje za darovane mu knjige. — Uredništvu „Priručnoga Rječuika“ v Osieku, ki pošilja Matici prve tri zvezke svojega dela in prosi, naj mu daruje po jeden iztis svojih dosedaj izišlih publikacij, sklene odbor darovati knjige, ktere bi bile v ta namen primerne. Gledé želenih sodelovalcev izmed Slovenstva mu nasvetuje v Hrvatskej bivajoče, literarno delavne slovenske profesorje. Ako ti vstrežejo njegovej prošnji in rabijo pri sodelovanji še kacih sredstev, katere ima Matica na razpolaganje, jim Matica rada vstreže. — Prošnja ravnateljstva bolgarske národne knjižnice v Sredci za podaritev primernih društvenih knjig se vsliši.

Knjigotržec M. Coppag v Gorici želi stopiti z Matico v književno zvezo, toda naznanijo se mu pogoji, pod kterimi se more to zgoditi na podlagi sklepa odborove 66. seje.

Nekterim poverjenikom poslala so se opominjevalna pisma.

Odbor poprosi svojega prvosednika g. dr. Poklukarja, da konečno dožene Koekejevo zadevo.

Prošnja „Matice Slovenske“ na deželni zbor zaradi podpore gledé izdanja šolskih knjig se konečno odobri in odbornik pooblasti, da jo s potrebnimi prilogami pravočasno predloži in v zboru podpira.

Z ozirom na to, da želé nekteri pisatelji posebnih odtiskov svojih sostavkov, opozarja odbor tiskarno na to, da sme izvrševati taka naročila le z odborovim dovo-

ljenjem in da se jim oni smejo izročevati še le potem, ko so društvene knjige že dotiskane in razposlane.

Odbor izreče se za to, da se Matica obrne do mestnega odbora ljubljanskega zaradi prenesenja Kopitarjevih kostij z Dunaja iz St. Marksovega pokopališča, ktero se sedaj razkopava in se bo kmalu razkopalo, v domačo zemljo. Isto storili so tudi drugi narodje slovanski s svojimi imenitnimi možmi, ki so tam počivali. Voli se v ta namen posebni odsek, ki naj o tej stvari poizveduje ter odboru poroča.

Matici Slovenski so na novo pristopili od 10. junija sledeči gospodje kot udje:

Bergant Lovro, župnik v Gorenjem Logatci;
Bizjak Vinko, župnik v Laporji;
Bizjan Ivan, c. k. kaznilniški kurat v Begunjah;
Bralno društvo v Šempasu pri Gorici;
Bratina Anton, veleposestnik na Ustiji;
Brezovšek Dav., župnik pri sv. Martinu na Pohorji;
Čitalnica v Ormoži;
Čotar Josip, učitelj v Zgoniku;
Dolenc Karol, župan in posestnik v Vipavi;
dr. Fraidl Josip, c. k. sodn. pristav na Vrhniki;
Gerdadolnik Franc, posestnik v Dolenjem Logatci;
de Gleria Anton, trgovec v Dolenjem Logatci;
Goljmajer Josip, kaplan na Bohinjskej Bistrici;
Gostiša Mihael, posestnik v Gorenjem Logatci;
Illowsky Albin, kaplan v Vipavi;
dr. Jelenc Josip, odgojitelj na Dunaji;
Juri Benedikt, župnik v Poličanah;
Kernc Ivan, vodja ljudske šole v Gorenjem Logatci;
Klobovs Ivan, kaplan v Štanjelu;
gospa Kogoj Marija, posestnica v Gorenjem Logatci;
Korman Franc, župnik v Mežici;
Košar Jakob, župnik na Zgornji Polskavi;
Koželj Anton, duh. oskrbnik v Skopem;
Krajnc Vekoslav, bel. koncipijent v Ormoži;
Kralj Ignacij, bogoslovec v Gorici;
Kralj Josip, župnik pri D. M. v Puščavi;
Kramer Andrej, c. k. okr. tajnik v Gor. Logatci;
Kunstič Ivan, učitelj v Sevnici;
Lavrenčič Matej, posestnik in deželni poslanec na Vrhpolji;
Lednik Anton, kaplan v Žavci;
Lenček Franc, veleposestnik itd. na Blanci;
Levec Anton, c. kr. sodn. pristav v Sevnici;
gospa Mayer Karolina, posestnica itd. v Vipavi;
Mavrič Ivan, župnik na Ustiji;
Mesar Ivan, župnik in duhovni svetovalec na Bohinjskej Bistrici;
Mlakar Ivan, kaplan v Pazinu;
Novak Josip, župnik v Povirji;
Petan Franc, župnik pri sv. Venclji;
Petrič Martin, posestnik v Dolenjem Logatci;
Prešern Ivan, kaplan v Sevnici;
Razboršek Josip, dekan na Bledu;
Rozman Robert, redovnik v Varaždinu;
Rudolf Ivan, učitelj na Vrabčah;
Rybař Otokar, pravnik na Dunaji;
Sedej Andrej, strojevodja v Seegrabnu pri Ljubnem;
Silvester Franc, trgovec v Vipavi;
Skubin Anton, c. k. vadniški učitelj v Gorici;
Smolé Josip, posestnik v Dolenjem Logatci;
Soršak Ignacij, posestnikov sin v Kropi;
Stajer Franc, c. kr. notar v Metliki;
Starkl Mijo, c. k. kancelist v Sevnici;
Širca Josip, trgovec v Žavci;
Škerjanc Rok, nadučitelj v Makolah;
dr. Šmidinger Karol, c. k. notar v Kameniku;
Šola v Metliki;
Štubelj Leopold, bogoslovec v Gorici;
Šuflaj Daniel, c. k. okr. sodnik v Velikih Lašičah;
Teran Ivan, duhovnik v Štorjih;
Vezjak J., učitelj v Slatini;
Volkar Andrej, c. k. okrajni komisar v Karlinu na Českem;
Vrunkar Radoslav, učitelj v Makolah;
Zajec Franc, c. kr. gozdar v Gorenjem Logatci;
Zarnik Josip v Vipavi;
dr. Zbašnik Fr., c. kr. vladni koncipist v Ljubljani;
Žigon Franc, bogoslovec v Gorici, — vsi kot letni plačniki.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

12.

Potovanje skozi nubijsko pustinjo.

(Konec.)

Nenadoma zagledamo vrsto jezdecev na horizontu; vstrašili smo se nekoliko, češ, da so roparji. Prigotovili smo se nemudoma na odpor, kamele smo izročili služabnikom, mi in naši vodniki pa smo se spustili brzo proti došlecem. Kmalu smo se prepričali, da ne bode nevarnega posla z neprijateljem. Karavana je bila paševe žene iz Hartuma, peljala je svojega sina v Kahiro. Gospá je sedela vsa zagrnjena na kameli in je nismo mogli videti. Malo smo se pomenili ž njenim sinom in s častniki, ki so ga spremljevali, potem smo šli vsak svoj pot.

Do Abu Hameda ob Nilu, kamor smo bili namenjeni, imeli smo še 13—14 karavanskih ur. Prejasno nam je bilo, da nikakor ne kaže dalje hoditi, če nočemo priti v nesrečo in škodo. Posvetovali smo se z vodniki, kaj bi bilo učiniti. Ukrenili smo, da vodo, razen nekaj malega za svoje največe potrebe, prepustimo Nubijcem, da se napijejo, potem naj gredó s par vodniki naprej, in hodijo celo noč, da poprej dospejo v Abu Hamed in drugi dan nam pošljejo hladne vode na spočiti kameli. Slastno so padli ljudje po gnojnici in jo posrebali; na to smo se ločili. Tudi mi smo šli naprej do polnoči, naposled smo obstali in popadali po pesku. Ker je bila hladna noč, pospali smo kmalu. Ali begale so nas grozne sanje. Sanjalo se nam je o domačih planinskih dolinah z bistrimi studenci. Ko smo se prebudili, oj groze, suha usta, a studencev nikjer. Radi bi bili pili vodo v mehovih, pa ni šlo, te vode ni bilo moči doli spraviti, kar ustavila se nam je; če smo samo pogledali mehove, uže se nam je jelo vzdigovati.

Napočil je 21. februarij. Sami sebi smo se smilili, ko smo morali piti na tej gnojnici skuhano kavo. Ob solnčnem vshodu smo odrinili naprej. Došli smo troje naših kamel od poprejšnjega dne, ki so ponoči onemogle in pocepale. Tudi danes je bila vročina neznanska, kakor poprejšnji dan, in mi smo jo še huje čutili. Žeja nas je klala grozovito, nekaterim je slabo prišlo, tudi mene so obhajale slabosti. Ali ko je sila prikipela do vrha, opazil je šejk Hussein na daljnem horizontu peščene planjave črno piko, in bistro njegovo oko je koj spoznalo, da je to kamela. Ali smo bili veseli! Začutili smo z novega čilo moč v sebi, in hiteli smo, kar se je dalo, svojim rešiteljem naproti. Hussein je uganil. Eden naših ljudi je prinesel dovolj vode na novi kameli. Poskakali smo na tla, mehove odrezali in pili smo potem na vse pretege, ne gledé na to, da bi nam utegnilo škodovati. Da-si je bila voda nilska mlačna in kalna, vendar se je nam prilegla na vso moč, vse žive dni se nisem napil tako dobro, kot ta pot.

Ljudje in žival smo se pohladili in pokrepili. Potem smo se spustili brzo naprej, da prej ko prej pridemo do svojega cilja. Uže smo ugledali palme ob Nilu, in kmalu na to tudi veličanstveni veletok; pozdravili smo ga z glasnimi „urá!“ Popoludne ob štirih smo dospeli v Abu Hamed. Prestale težave in velike nevarnosti pa so se nam zdele sedaj kot — sanje.

Politične stvari.

Govor poslanca Riegerja

v 8. seji državnega zbora 17. oktobra 1885.

Visoka zbornica! Od več strani čujejo se izjave, da je adresna debata odveč, da se namreč pri njej duhovi boré, občni blagor pa nima ničesa od tega in da bi bilo pač bolje pečati se s koristnimi in praktičnimi postavami.

Jaz se ne morem poprijazniti s temi nazori in sploh dvomim, da bi bile tiste postave posebno izvrstne ki se v velikih parlamentih napravljajo. Meni je v tem oziru veliko bolj všeč takozvan „conseil d'etat“ (državni svèt), ki za primerne postave sam skrbi, jih pripravi in že gotove zbornici predloži v formelno potrditev; dalje pa tudi mislim, da je prestolni govor v vsaki ustavni državi potreben. V njem ravno razvija se duševno delo na političnem polji in se prosto pokaže politična stran današnjega časa. To je izvestno poučljivo za vlado, za vladarja in za vse, ki so svoje življenje politiki posvetili; tudi če se slišijo tako čudni nazori, kakor smo jih ravnokar čuli iz ust gospoda predgovornika (Carnerija). (Oho! na levi.) Tudi taki so poučljivi. Gospoda moja, v najnovejšem času nam resnično ne manjka izjav, ki označujejo današnji politični svet; programe strank imamo in dve adresi ste pred nami, iz kterih odsevajo jako določni razni strankarski nazori. Adresa manjšine je letos posebno v svojem drugem delu jako zbadljiva, tako za češki narod, kakor tudi za vlado samo. Posebno v svoji posljednji točki podobna je popolnoma — nekolekovani prošnji za kak portfelj, kakor se je na tej strani nek častit govornik izjavil.

O tem nečem dalje govoriti. Pač pa sem prisiljen nekaj besed spregovoriti na obrambo českega naroda gledé tolišnih obdolževanj, ki se mu na glavo valé. Posebno jedna točka se nam vedno očita, da se namreč še vedno držimo državnopravnih nazorov, s kakoršnimi smo vstopili v to zbornico. Da, gospôda moja, moji tovariši so me pooblastili (čujte, čujte! na levi), da Vam povem, da se res še vedno držimo tistega prepríčanja, ki smo ga imeli ob našem vstopu (dobro! na desnici) in se ga hočemo tudi na dalje držati. Nam ni drugače mogoče, kajti to je najboljše prepričanje našega naroda, in na tej podlagi nas je narod volil, nas, kakor tudi poslance velikoposestva (čujte, čujte! na levi), kajti to prepričanje čitati je bilo tudi po onih volilnih oklicih. (Prav res! na desni.)

Gospôda moja! Presvitli cesar bil je tako milostljiv da je to naše prepričanje v kabinetnem pismu 26. septembra 1871 smatral za opravičeno in ko smo vstopili v to zbornico nam je naše nazore presvitli cesar tudi potrdil. Ker smo si v svesti tega potrjenja iz najvišjega prestola, nam je pač vse jedno, ali nam nasprotna stranka naše prepričanje očita ali ne. (Tako je! Dobro! na desni.) Če pa trdite, da se ustavi odtegujemo, Vam rečem, da se motite. Ravno na podlago ustave nadjamo se, da se opirajo nazori o našem pravu. (Tako je! na desni.)

Gospodje nasprotniki pozabijo, da so v najvišjem diplomu vse pravice in prostosti raznih kraljevin izrecno naštete, da naj se ohranijo, in da se je na višjem prestolu tedaj izreklo prepričanje, da se obdrže le tiste pravne razmere, ki imajo svoje korenine v zgodovini deželá in v pravni zavesti narodov. (Dobro, dobro! na desni.)

Ker je pa znano, da ustava izjavlje izrečno tudi imenovane temeljne postave za svoj del, ker v svoji skupnosti ravno državno ustavo napravljajo, je iz tega pač jasno, da smo v tem oziru na ustavnih tleh, držeči se svojih nazorov; sicer se pa o tem nečemo dalje prepirati.

Gospôda moja! spričevala nam ne morete odreči, da od kar smo v tej visoki zbornici, nismo še nikdar prepira iskali; posebno pa že ne o tem vprašanji, kterega smo se do sedaj nalašč ogibali, kar se je le dalo. (Tako je! na desni). Ogibali smo se vsake priložnosti, samo da se ognemo prepira, ker nam je bilo na tem ležeče, da se mir ohrani med nami v tej visoki zbornici in ker smo želeli kaj praktičnega doseči in avstrijske razmere po mirnem potu v red spraviti ter jih k boljšemu razvoju privesti.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 23. okt. (*Iz državnega zbora.*) Včeraj uže pričelo se je zborovanje delegacij, državni zbor pa še danes nadaljuje nadrobno posvetovanje o adresi. V delegacijah volil se je za predsednika grof Fr. Falkenhayn, za podpredsednika pa Chlumecki. Minister vnanjih zadev grof Kalnoky predložil je delegaciji proračune in računske sklepe in pa predloge, da se rabo dovoljenih kreditov podaljša, dalje pa je naznanil, da bo cesar ogersko delegacijo sprejel jutri 24. t. m. ob 12., delegacijo avstrijsko pa ob 1. uri. — Po volitvi zapisnikarjev in rediteljev izvolil se je vsled predloga grofa Hohenwarta budgetni odsek 21 udov in pa peticijski odsek 9 udov. Predsednik budgetnega odseka postal je potem grof Hohenwart.

Pa vrnimo se v zbornico poslancev na uni konec novega parlamenta, kjer se je takoj po seji delegacije pričelo zborovanje s tem, da se je nadaljevala nadrobna razprava o adresi. — Kaj hočem reči v obče o tej adresni debati?

Jaz sem prav zadovoljen ž njo, tudi večina državnega zbora tako, ker govorniki desnice so častno zmagovali s svojo vsim avstrijskim narodom pravično, za državo našo edino pravo zastavo. Dalje pokazala je večina svoje odločno okrepčanje, ker je tudi vsem mogočim nasprotnikom nasproti zmagala z odločno in zanesljivo večino 24 glasov. Večina more tudi zato biti zadovoljna z adresno razpravo, ker so njeni govorniki brez izjeme z največjo zmernostjo govorili in svetu dokazali, da je ravno enaka pravica za vse narode nemške in nenemške in pa dobrohotna zmirnost ljudskih zastopnikov edina pot, po kateri je mogoče državi dati mir in moč.

Večina državnega zbora sme tudi zadovoljna biti z vedenjem nasprotnikov njenih v manjšini.

Žugalo se je uže od letošnje spomladi z „ojstro“ stranko z najojstrejo stranko najojstrejših besedi in najojstrejšega dejanja. No, sedaj so govorili, sedaj so upili in razsajali najojstrejši govorniki. Pa kaj so s tem dosegli? Dosegli so, da jih svet sedaj pozna, dosegli so, da se jih sramujejo celó njihovi prijatelji z levice, in dosegli so, da je večina zbornice in vlada ravno s tem

bolj vtrjena in močneja, kakor je bila prej. Ojstreja stranka Pickert-Knotzova, zastopana v nemškem klubu, je tedaj večini mnogo koristila.

Kaj pa vlada? Vlada sama se v zbornici poslancev prav nič ni vtikala v razpravo. Edine besede Taaffejeve, s katerimi je zavrnil uznemirjevanje naše vojne, in s katerimi je ojstro zadel levičarje. Sicer so oni ministri, ki so poslanci, zmiraj vsi glasovali z večino, le pri prvem glasovanji, pri vprašanji, jeli naj se predlog večine sprejme za podlago razprave, popihal jo je naučni minister Conrad. — Kasneje si je rad ali nerad stvar premislil in glasoval z večino.

Iz Ljubljane. — **Za Gorenjce po povodnji poškodovane** darovali so presvitli cesar **2000** gold., deželni odbor nakazal je **1000** gold. Ker pa škoda znaša v občinah Radeče, Belapeč, Kranjska gora in Dovje blizo 100.000 gold., in ker mnogo poškodovanih, kakor nam pripovedujejo priče nesreče z onih krajev, nimajo najpotrebnejšega živeža in oblačila, zato je gosp. deželni predsednik vpeljal s posebnim oklicem nabiranje dobrodelnih darov po vsi deželi. *) Upamo pa tudi izdatne državne podpore, kakoršne so se enako delile pri enakih prilikah v druzih deželah.

— **Državni poslanci naši** vrnili so se zopet nazaj v domovino, ker je bilo zasedanje državnega zbora dne 26. t. m. pretrgano. Zbornica poslancev imela pa je svojo zadnjo sejo minulo soboto.

Posebnih novic nam poslanci niso prinesli saboj, ker obravnavali so se razun adrese samo nekateri najnujnejši vladini predlogi. Med saboj pa so se slovenski poslanci razgovarjali o svojih ožjih zadevah, pri katerih se tudi gmotnih vprašanj naše dežele ni pozabilo. — Po sprejeti adresi naznanil je štajerski slovenski poslanec grofu Hohenwart-u pismeno svoj iztop iz kluba ne da bi bil navedel zakaj. Nek dunajski dopisnik „Politike“ piše, da mu je baron Gödel navedel kot povod izstopa to, da z onimi stavki adrese, kateri govore o avtonomiji dežel in kateri segajo dalje kot besede prestolnega govora ni zadovoljen zato, ker bi bilo to na škodo slovenski manjini na Štajerskim. — Temu nasproti pa moramo vendar naglasiti,, da zahteve po avtonomiji izrečene v adresi ne presegajo mej sedaj veljavnih ustavnih postav, dalje pa tudi to, da se nam tako naglo nastala rahločutnost gospoda poslanca zdi čudna, posebno ako se sklicuje na prestolni govor, ker temu nasproti moramo vsaj eno navesti, da so ravno za one stavke adrese, nad katerimi se gospod baron spodtika, glasovali vsi ministri poslanci in se celo nježnočutni baron Conrad. — Državni poslanci naši, ki razmere tamošne poznajo drugače sodijo o uzrokih tega krhanja. — Sicer pa baje g. baron Gödel zagotovlja, da ne bo nikdar nasprotoval desnici.

— **Dr. Josip vitez Zhishman,** vseučilišni profesor, rojen kranjec izvoljen je letos za rektorja Dunajskega vseučilišča.

— **Slavni naš pesnik Fr. Cegnar,** brzojavni uradnik v Trstu, imenovan za višjega poštnega kontrolorja. Čestitamo!

— **Da se umrljivi ostanki Kopitarjevi** prepeljejo z Dunaja v Ljubljano, sklenil je odbor Matice slovenske v svoji zadnji seji, potrebno vpeljati ter stopil v dogovor v ta namen z gospodom Ivanom Navratilom, pisateljem na Dunaji.

*) Tudi vredništvo „Novic“ radovoljno sprejema darove v ta namen, ako bi bilo kateremu dobrotniku bolj prilično oddati jih pri nas. Do sedaj darovali so v ta namen: gosp. Luka Robič, dež. poslanec 5 gold., gosp. dr. Jos. Poklukar, dež. poslanec 5 gold.

— **Podružnice sv. Cirila in Metoda** ustanovljene so uže tudi v Celji in v Celovcu.

— **Gospod Ziga Bohinec,** konzistorijalni svetovalec, imenovan je za podravnatelja in ekonoma v ljubljanskem semenišči.

— **Gosp. Anton Tavčar,** župnik na Raki, umrl je po dolgem bolehanji dne 23. t. m.

— **Trgovinska in obrtniška zbornica** zboruje jutri dne 29. t. m. in obravnava sledeči dnevni red:

1. Zapisnik zadnje seje.
2. Poročilo o delovanji.
3. Poročilo o proračunu za leto 1886.
4. Poročilo o provalih zadruge frizerjev in brivcev.
5. Poročilo o načrtu postave v zavarovanji ponesrečenih delavcev.
6. Poročilo o prošnjah obrtnikov, da bi smeli obrti nastopiti, akoravno nimajo postavnih svedoček.

— **Dela za železnico iz Trsta v Hrpelje** so se pričele v občini Boršt pri Trstu.

— **Trgovina s kavo.** One naše veče trgovce, ki v reški okraj in pa bivšo vojaško pokrajino kupčujejo s kavo, opozarjamo, da se mora kava tje namenjena postaviti v dotični carinski urad za to, da se trgovcu izroči prigledno potrdilo. — Na to naredbo opozorilo je finančno ministerstvo trgovinsko zbornico ljubljansko.

— **Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“ v Ljubljani** je razposlala do konca pretečenega tedna vsega skupaj 355 knjižic, izmed teh 284 krajcarskih in 71 desetkrajcarskih. — Največ knjižic je oddanih se ve da na Kranjskem, namreč 275; na Primorskem 34, na Štajerskem 26, drugod 20; na Kranjskem pobira 221 poverjenikov krajcarske in 54 poverjenikov desetkrajcarske doneske; na Primorskem 30 krajcarske in 4 desetkrajcarske; na Štajerskem 20 krajcarske in 6 desetkrajcarske; drugod 13 krajcarske in 7 desetkrajcarske. Največ knjižic kurzira se ve da po Ljubljani, namreč 148. in sicer 117 krajcarskih in 31 desetkrajcarskih; 13 jih je v Trstu, 12 na Dunaji, 10 v Novej Vasi pri Rakeku, 8 v Kranji, 7 v Lescah, 5 v Novem Mestu, po 4 so v Celji, Cirknici, Idriji, Postojini, Reki, Vrhniki in Zagorji pri Litiji. Po 3 so v Dolenjem Logatci, Gorenjem Logatci, Gradci, Ljubnem pri Gornjem Gradu, Mariboru, Planini (trg), Prigorici pri ribniškej Dolenjej Vasi in v Sodražici; po 2 v Borovnici, na Brdu, v Gorijah, Št. Jerneji, Kameniku, Komendi, Loki, Loži, Metliki, Radovljici, Razdrtem, Selcah, Semiču, Trnovem in Žireh na Kranjskem; v Dreženci pri Koboridu, Gorici, Komnu, Kopru, Pulji in Ravnem pri Cirknem na Primorskem; v Ljutomeru, Mozirji, Ptuji in Veliki Nedelji na Štajerskem. Posamezne knjižice nahajajo se še v Trnji pri Postojini, Šmihelu pri Žužemperku, Goričah pri Kranji, Knežaku, Svibnem, Podbrezji, Premu, Ribnici, Polhovem Gradci, Dobravi pri Kropi, Kropi, Kameni Gorici, Vrbovem pri Ilir. Bistrici, Dovjem, Planini nad Vipavo, Ustiji, Slapu, Bistri, Ljubnem pri Podnartu, Ratečah, Litiji, Višnjej gori, Kostanjevici, Begunjah pri Cirknici, Št. Vidu pri Zatičini, Studencu pri Igu, Jesenicah in Bohinjskej Bistrici na Kranjskem; v Bolci, Šmariji pri Gorici, Gabrijah pri Ajdovščini, Brezovici pri Materiji, Nabrežini, Barkovljah, Šepuljah pri Sežani, Tolminu in Barki pri Divači na Primorskem; v Polzeli, Žusmu, Seegrabnu, D. M. v Puščavi, Št. Jurji pri Celji in Ormoži na Štajerskem; v Zagrebu, Lienzu in Celovcu.

Razprodanih je do sedaj 11 krajcarskih knjižic. Te dni poslali sta se nam kot 10. knjižica pod št. 183 iz Ljubljane (poverjenik g. R. K.) in kot 11. knjižica pod št. 156 iz Zagorja pri Litiji (poverjenik g. J. M.) že tretja iz istega kraja in druga od jednega in istega po-

verjenika. Prav toplo zahvalo gg. poverjenikoma na njihovem marljivem trudu. Le tako naprej!

(Denar in oglasila pošiljati je g. dr. Josipu Starétu, blagajniku „Narodnega Doma“ v Ljubljani.)

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — zasedanje državnega zbora bilo je na cesarjevo povelje pretrgano pretekli pondeljek. V soboto sprejeli so cesar obe delegaciji in so jima na nagovore kardinala Haynald-a, ki je govoril v imenu ogerske, in pa grofa Franca Falkenhayna, ki je govoril v imenu avstrijske delegacije, bistveno odgovorili. Razmere države k unanjim oblastvom so najprijaznejše.

Obiskanje, s katerim sta nas njihova veličastva cesar in cesarica Ruska v Kromerižu razveselila, kaže se dragoceno znamenje trajanja one tesne in zauplive razmere med vladarji, treh sosednih držav, katere pomen za mir države in Evrope sem Vam pred letom mogel naznaniti.

Pri resnim prizadevanji vzdržati ono pravo stanje, za katero dajejo pogodbe poroštvo, ki so podlaga miru in reda, nahajamo popolno sodelovanje druzih evropskih držav. To soglasje za zagotovljenje velikih koristi miru je najtehtnejše poroštvo vspeha.

V tem duhu prizadeva si Moja vlada združena z drugimi državami, ki so podpisale Berolinsko pogodbo, v deželah Balkanskih postavni red zopet vpeljati, čegar nepričakovano motenje resne nevarnosti povzročuje za mir in blagostanje tamošnih narodov.

Spoštovanje in pa vzdržavanje iz teh izvirajočih pravic in dolžnosti smatralo se je za podlago zaupanja katero je skazala Evropa Balkanskim narodom, ko je za nje ustanovila pogoje samostojnega političnega življenja državnega.

Vzdržavanje miru in pa varovanje državnih koristi ostala bode tudi na dalje naloga Moje vlade.

Dalje omenja prestolni govor, da stroški za vojno no bodo večji, da se bode obramba morskega bregovja nadaljevala po vlani sprejetih načelih, — da se kulturelne in gospodarske razmere v Bosni in Hercegovini veselo boljšajo, in da dohodki presegajo upravne stroške in da se tamošnji vojni stroški tudi za prihodnje leto nameravajo znižati.

Delegacijski budgetni odsek zboruje prvič v torek dne 3. novembra, potem bodo bržčas seje bolj goste tako, da delegacije v tretjem tednu zasedanja rešijo v nekaterih sejah vso svojo nalogo. Povoda ni za posebno živahne razprave, zanimivi bodo sami razgovori z ministrom vnanjih zadev gledé balkanskih homatij. Gotovo ga bodo delegati marsikaj vprašali, grof Kalnocky pa bo tudi odgovarjal, v kolikor mu še ravno tekoče razprave ne bodo vezale jezika. — Govorilo se je sicer tudi, da nameravata Heilsberg in Kraus tudi v delegacijah nadaljevati Knotzovo očitanje zoper vojno zarad sumičenja národnega prepira med vojaki, pa uže naprej se lahko trdi, da na tako rovanjo nihče ne bo resno odgovarjal.

Hrvatska. — V deželnem zboru odobrili so se po nasvetu odsekovem računi za naučni oddelek deželnega zaklada, ravno tako poročilo imunitetskega odseka, katero je predlagalo, da se prekliče imuniteta glede poslancev Tüköry, Hatz, Tuskan, Zec, Tudič in Pavlovič. Poslanec Mazura iuterpelira zarad vladinega tajnika Miliča, ki je bil disciplinarno iz službe spuščen, katerega Mazura imenuje žrtvo vladine politike.

Bolgarska. — Negotovost, o kateri se je več tednov sukalo bolgarsko vprašanje, prenehava. Oboroževanje Grške in pa velike vojne priprave Srbske napravile ste sicer položaj zeló nevaren, ker vsak trenutek bila je nevarnost, da nastane praska med bolgarskimi in turškimi oziroma srbskimi vojaki, pa pritisek evropskih držav na balkanske državice postal je večji in večji in je sedaj očividno toliki, da Evropa ne dvomi več, da velike evropske države hočejo ohraniti mir, in da so vse vojne priprave manjih držav samo gradivo za diplomatične razprave posebno za konferenco vseh držav, ki so podpisale berolinsko pogodbo. Ta konferenca prične se ta teden v Carigradu razun dveh, Francoske in Angleške, pritrdile so ji uže vse druge države.

Z oboroženjem Srbske hotela je Avstrijska samo dejansko protitežje ustanoviti nasproti zasedenji južne Bolgarske, tako, da je mogoče diplomatom, ako bi se vendar-le bolgarskemu knezu kaj vspeha pustilo, tudi Srbski toliko priznati povekšanja, da se ravnotožje med državama varuje.

V nedeljo iznemiril je telegram z Bolgarske svet, da je srbska vojna prestopila bolgarsko mejo, pa s Srbske se je to poročilo takoj in odločno zanikalo. Vsa poročila, dobajajoča od Balkana, pa pričajo, da so razmere med Bolgarsko in Srbsko sila napete in da se bode tekmovanje med državama silo poostrilo, posebno ako knez Aleksander obdrži bolgarski prestol — gotovo zoper voljo ruskega cara.

Francoska. — Po volitvah od dne 18. t. m. začeli so se republikanski krogi zopet ojačevati. Ministerstvo zgubilo je dva svojih udov, katere bo treba namestiti, ravno tako tudi dva državna tajnika. Sicer pa se posvetujejo vladini krogi o spremenjenem programu, s katerim hočejo stopiti pred zbornico s tako nepričakovano spremenjenem obličjem. Nameravalo se je, sklicati veljavnejše zastopnike republikanske stranke, da bi se dogovorili o skupnem programu, ker se pa merodajnim osebam to zdi nemogoče, prepustila se bo inicijativa vladi.

V akademiji znanosti poročal je Desprez o povoljni poskušnji prenesti moč potom električne zveze na 58 kilometrov daljave. Vspeh je bil popoln, ker od 80 parniških konjskih moči preneslo se jih je 40, ne da bi se bil stroj ali drat razgrel. Pasteur poročal je, da je ozdravil ljudí, katere so vklali stekli psi.

Švicarska. — Minulo nedeljo sprejelo je švicarsko ljudstvo z veliko večino spremembo zavezne ustave v členih 31. in 32.

Namen te premembe je omejiti pravico gostilniške obrti in pa žganjepivstvo.

Po spremenjeni ustavi dobi zaveza pravico, za vso Švico vpeljati splošen neposreden davek, po drugi strani pa se bode smela tudi dosedaj veljavna prostost prometa in obrtstva omejiti v prvi vrsti v zatiranje žganjepivstva.

Popravek. V 39. štev. „Novic“ str. 313. naj se mesto „katedrala v Salcburgu“ bere: katedrala v Salisburyju. V št. 40 str. 321 str. 321 vrsta 15 od spodej mesto „vsakih deset let“ naj se bere: vsakih dvajset let.

Žitna cena

v Ljubljani 24. oktobra 1885.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 50 kr. — banaške 7 gold. 8 kr. — turšice 5 gold. 40 kr. — soršice 6 gold, 23 kr. — rži 5 gold. 53 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 5 gold. 20 kr. — ajde 4 gold. 23 kr. — ovsa 2 gold. 92 kr. — Krompir 2 gld. 60 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.